

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ
ΣΕΙΡΑ: ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Λ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΟ-ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ ΜΕ ΕΠΙΛΕΚΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Οι ελληνογερμανικές σχέσεις • Οι προσπάθειες Έρμπαχ και Ρίζου-Ραγκαβή για άμβλυνση των αντιθέσεων • Οι διπλωματικές ισοροπίες του Μεταξά και η Ουδετερότητα • Το διπλωματικό παιχνίδι των Γερμανών στα Βαλκάνια • Τα γερμανικά στρατηγικά σχέδια για την περιοχή • Αλληλογραφία και συνομιλίες Φύρερ – Ντούτσε

**Επετειακή έκδοση για τα 80 χρόνια
από την κήρυξή του**

Εισαγωγή • Πίνακες • Μετάφραση
Β. Λ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Προλογίζει
ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Επιμέλεια
ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Φ. Σ. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ
ΑΘΗΝΑ
2022

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η σύγκρουση της Ελλάδας με τη Χιτλερική Γερμανία στο πλαίσιο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου δεν ήταν προδιαγεγραμμένη και σίγουρα δεν αποτελούσε προτεραιότητα για τον Γερμανό δικτάτορα, αν ληφθεί υπόψη ο θαυμασμός του για την αρχαία Ελλάδα και η ευνοϊκή του προδιάθεση προς τους Έλληνες, αισθήματα που προφανώς επηρέαζαν τις στρατηγικές του προτεραιότητες. Η γερμανική επίθεση του Απριλίου 1941 κρίθηκε επιβεβλημένη τελικά, ως αποτέλεσμα της αποτυχημένης εκστρατείας του Μουσολίνι εναντίον της Ελλάδας και της ανάγκης να εξασφαλιστεί μέσω λιμανιών και αεροδρομίων, τόσο της ηπειρωτικής χώρας όσο και της Κρήτης, ο στρατηγικός έλεγχος της ανατολικής Μεσογείου.

Έτσι, ο ελληνοϊταλικός πόλεμος μπορεί να φάνηκε αρχικά ως ένα τοπικό πολεμικό επεισόδιο στο πλαίσιο της παγκόσμιας σύρραξης, που είχε ξεσπάσει περίπου έναν χρόνο νωρίτερα, ωστόσο σύντομα έγινε αντιληπτή η ευρύτερη σημασία του, αφού επρόκειτο να εμπλέξει άμεσα τις δύο πλευρές, κυρίως την Αγγλία και τη Γερμανία, σε πολεμικές επιχειρήσεις σε ελληνικό έδαφος, αφού και οι δύο έβλεπαν περιθώρια αξιοποίησης της χώρας προς όφελός τους σε έναν πόλεμο που συγκλόνιζε ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Ιδιαίτερα για τον Χίτλερ η εξουδετέρωση της πολεμικής εστίας στην Ελλάδα πριν την εισβολή στη Σοβιετική Ένωση ήταν αναγκαία, προκειμένου να μην εξελιχθεί σε βαλκανικό μέτωπο υπό την Αγγλία. Το προηγούμενο του μακεδονικού μετώπου κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο επηρέαζε σοβαρά την πολιτική του. Η ελληνική επικράτεια μπορούσε, εξάλλου, να χρησιμοποιηθεί ως γερμανική βάση εναντίον των βρετανικών δυνάμεων στην ανατολική Μεσόγειο, την ώρα μάλιστα που ήδη από το φθινόπωρο του 1940 είχαν εγκαταλειφθεί τα σχέδια εισβολής στην ίδια την Αγγλία.

Τελικά, η απροσδόκητη έκβαση της αναμέτρησης στο αλβανικό μέτωπο μετέβαλε τα μέχρι τότε δεδομένα του πολέμου, καθώς για πρώτη φορά διαψεύσθηκε το αίτητο του Άξονα και επηρεάστηκαν οι διεθνείς εκτιμήσεις για την έκβαση της αναμέτρησης, αλλά και σε επιχειρησιακό επίπεδο η

εμπλοκή στα Βαλκάνια και η επίθεση στην Ελλάδα ανάγκασε τη ναζιστική Γερμανία να δεσμεύσει σημαντικές στρατιωτικές δυνάμεις, που ήταν προγραμματισμένο να αξιοποιηθούν στο ανατολικό μέτωπο.

Το γεγονός αυτό – και παρά τις όποιες περί του αντιθέτου απόψεις – ασφαλώς διατάραξε τον στρατηγικό σχεδιασμό των Γερμανών, κυρίως για τον προγραμματισμό και τη συγκέντρωση των απαραίτητων μονάδων για την υλοποίηση της επιχείρησης Μπαρμπαρόσα, ενώ από την άλλη πλευρά δόθηκε στους Συμμάχους η δυνατότητα και ο χρόνος να σταθεροποιήσουν τη θέση τους στην Εγγύς και Μέση Ανατολή και στην Αφρική. Τα παραπάνω επηρέασαν τις ευρύτερες στρατιωτικές εξελίξεις.

Η γερμανική υπεροχή στην ξηρά και στον αέρα την ώρα που το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού στρατού παρέμεινε στο αλβανικό μέτωπο – προκειμένου σύμφωνα με τον Αλέξανδρο Παπάγο οι Ιταλοί να μείνουν ταπεινωμένοι μέχρι το τέλος – καθώς και η εξαιρετικά ανεπαρκής υποστήριξη της χώρας από βρετανικές δυνάμεις είχαν προδιαγεγραμμένο αποτέλεσμα. Η κατάληξη αυτή δεν απέτρεψε τον ίδιο τον Χίτλερ να εκφράσει στο Ράιχσταγκ τον θαυμασμό του για την ελληνική αντίσταση.

Εξάλλου, η καθιερωμένη στην πολεμική ιστοριογραφία ως «Μάχη της Ελλάδος», έδωσε τεράστιο θάρρος στους χειμαζόμενους λαούς. Η απόφαση μίας μικρής και φτωχής χώρας και ενός λαού που αγωνιζόταν για την τιμή και την αξιοπρέπειά του να πολεμήσει, προκάλεσε έκπληξη και εκδηλώσεις θαυμασμού σε όλο τον ελεύθερο κόσμο.

Ο ανά χείρας επετειακός τόμος για τα 80 χρόνια από την γερμανική επίθεση εναντίον της Ελλάδας, του καθηγητού Βασίλειου Λ. Κωνσταντινόπουλου, δίνει στον αναγνώστη τη δυνατότητα να έρθει σε επαφή με σημαντικά γερμανικά διπλωματικά έγγραφα (δημοσιευμένα και αδημοσίευτα) της περιόδου 1939-1941, που αποτυπώνουν όλο το διπλωματικό παρασκήνιο της εμπλοκής της χώρας μας στον πόλεμο.

Η συνεισφορά του βιβλίου στη σχετική ιστοριογραφία είναι καθοριστική για δύο λόγους: α) η επιστημονική κοινότητα έχει ασχοληθεί εξαντλητικά με την Κατοχή της περιόδου 1941-44 και τον Εμφύλιο και λιγότερο με τον ίδιο τον πόλεμο 1940-41 και β) στη βιβλιογραφία της περιόδου η υποστήριξη από πρωτογενές γερμανικό αρχειακό υλικό υπολείπεται συγκριτικά με βρετανικές και αμερικανικές πηγές.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Κύριος Ερευνητής – ΚΕΙΝΕ
Ακαδημία Αθηνών